

О. А. Нікіфоров

Сучасні педагогічні аспекти викладання репродуктивної андрології під час проведення курсу тематичного удосконалення з питань репродуктивного здоров'я та планування сім'ї
Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: тематичне удосконалення, педагогічні аспекти навчання, медицина, андрологія, репродуктологія.

Розглянули окремі педагогічні аспекти підготовки фахівців в умовах сучасної медичної освіти, а також описали досвід роботи зі слухачами циклу тематичного удосконалення з питань репродуктивної андрології.

Современные педагогические аспекты преподавания репродуктивной андрологии во время проведения курса тематического усовершенствования по вопросам репродуктивного здоровья и планирования семьи

О. А. Никифоров

Рассмотрены некоторые педагогические аспекты подготовки специалистов в условиях современного медицинского образования, а также представлен опыт работы со слушателями цикла тематического усовершенствования по вопросам репродуктивной андрологии.

Ключевые слова: тематическое усовершенствование, педагогические аспекты обучения, медицина, андрология, репродуктология.
Запорожский медицинский журнал. – 2014. – №2 (83). – С. 127–129

Modern pedagogical aspects of teaching the reproductive andrology during course of thematic improvement on reproductive health and family planning

О. А. Nikiforov

Some pedagogical aspects of training of specialists are considered in the conditions of modern medical education, and also experience is presented on the postgraduate stage with the listeners of cycle of thematic improvement on the questions of reproductive andrology.

Key words: post-gradual thematic courses, pedagogical aspects of learning, medicine, postgraduate, thematic courses, andrology, reproductology.

Zaporozhye medical journal 2014; №2 (83): 127–129

Для якісного надання андролого-урологічної допомоги лікарі загальної практики та особливо лікарі-гінекологи повинні в повному обсязі опанувати алгоритм ведення подружньої пари, яка страждає на непліддя, де переважає чоловічий фактор патологічного процесу [2,3].

Складна демографічна ситуація, що виникла в нашій країні наприкінці ХХ століття зумовлена, насамперед, низьким репродуктивним потенціалом молодих чоловіків, які вступають у шлюб [3,4,6].

Сьогодні немає повного визначення предмету та завдань одного із розділів науки про чоловічу статеву сферу – репродуктивної андрології [4,6]. Немає загальновизнаної класифікації уражень органів чоловічої репродуктивної та копулятивної системи, а це ускладнює пошук інформації, що необхідна для наукових досліджень із вивчення поширеності цієї патології [3,5]. Відсутні чіткі діагностичні програми та настанови щодо лікування уражень цих складних систем. Часто застосовуються неадекватні методи лікування, в тому числі хірургічні, що призводять до зростання ятрогенної патології.

Знання лікарів у галузі андрології недостатні. Цей розділ практично відсутній у навчальних програмах медичних вишів. У програмах післядипломної освіти не відпрацьована система диспансерного спостереження, не вирішені організаційні та юридичні питання [1,3,7]. У зв'язку із цим необхідно визначити місце андрології у системі сучасних медичних наук.

Мета роботи

Розглянути педагогічні аспекти викладання актуальних питань репродуктивної андрології, котрі необхідно вра-

ховувати під час проведення тематичного удосконалення з питань репродуктивного здоров'я та планування сім'ї, а також визначити роль її викладання у якісній підготовці фахівців в умовах сучасної медичної освіти.

Матеріали і методи дослідження

Дослідження виконали на основі робочої програми циклу тематичного удосконалення «Безплідний шлюб. Планування сім'ї» для лікарів за напрямом підготовки 1201 Медицина (К.: МОЗ України. Центральний методичний кабінет із вищої медичної освіти, 2012).

Результати та їх обговорення

Для якісного надання медичної допомоги на сучасному етапі лікар акушер-гінеколог і сімейний лікар повинні опанувати весь перелік теоретичних знань і практичних навичок із питань безплідного шлюбу та планування сім'ї. За останні 20 років у світовій практиці лікування безплідного шлюбу стало рутинною практикою, а консультування з питань планування сім'ї здійснюється під час кожного візиту до лікаря акушера-гінеколога, уролога та сімейного лікаря.

Прагнення України до реформування системи охорони здоров'я має супроводжуватись впровадженням сучасних методів діагностики та лікування безплідного шлюбу, впровадженням сучасних, вискоєфективних, безпечних методів планування сім'ї, котрі дадуть можливість знизити рівень материнської та дитячої смертності, зберегти репродуктивне здоров'я подружньої пари.

Актуальність організації циклу тематичного удосконалення «Безплідний шлюб. Планування сім'ї» та перспективи подальшого його проведення базуються на положенні, що

кожний сучасний лікар повинен опанувати весь перелік теоретичних знань і практичних навичок із питань безплідного шлюбу та планування сім'ї.

Допомогу в реалізації цього питання здійснює система післядипломної освіти, яка діє відповідно до наказів МОЗ України від 19.12.1997 р. №359 «Про подальше удосконалення атестації лікарів» зі змінами та доповненнями №101, 218, 373, 221, 76, а також наказу №226 від 07.05.2007 р. «Про розробку матеріалів для підготовки спеціалістів на ПАЦ і циклах спеціалізації».

Мета циклу – навчити лікарів загальної практики, лікарів-гінекологів, урологів усім теоретичним знанням і практичним навичкам із питань безплідного шлюбу та планування сім'ї.

Завдання циклу – отримати теоретичні знання з питань безплідного шлюбу та планування сім'ї, вдосконалити практичні навички з питань планування сім'ї, на основі яких виконати усі необхідні діагностичні заходи при безплідному шлюбі, дібрати індивідуальні сучасні, безпечні та високоєфективні методи планування сім'ї.

Цикл проводиться на базі КУ «Обласний медичний центр репродукції людини» ЗОР, що оснащена сучасною ендоскопічною операційною, муляжами, мультимедійними технологіями навчання, телевізійним зв'язком з операційною, можливістю здійснення конференцій і майстер-класів.

Цикл розроблено для популяризації теоретичних знань і практичних навичок із питань безплідного шлюбу та планування сім'ї, для підвищення якості лікувально-діагностичної допомоги подружнім парам на всіх етапах надання медичної допомоги, для покращення професійних навичок і вмінь акушерів-гінекологів і сімейних лікарів, урологів і лікарів, які займаються репродуктивними технологіями.

На цикл тематичного удосконалення зараховують лікарів за фахом «акушерство і гінекологія», «сімейна медицина» та «урологія», які ставлять собі за мету вивчення та впровадження у практичну діяльність теоретичних знань і навичок із питань безплідного шлюбу та планування сім'ї. Необхідність використання цих знань постійно виникає у практиці лікарів акушерів-гінекологів, сімейних лікарів та урологів.

Особливість циклу полягає в максимально чіткому та зрозумілому поясненні курсантам доречності використання сучасних навичок із планування сім'ї в практичній діяльності лікаря, подати базові знання з питань безплідного шлюбу та планування сім'ї, спрямувати курсантів на подальше удосконалення теоретичних знань і практичних навичок на спеціалізованих тренінгах, майстер-класах і курсах.

Тривалість навчання на циклі становить 1 місяць (156 годин).

Список літератури

1. Програма циклу тематичного удосконалення «Безплідний шлюб. Планування сім'ї» для лікарів за напрямом підготовки 1201 Медицина. – К.: МОЗ України. Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти, 2012.
2. Мирский В.Е. Детская и подростковая андрология / В.Е. Мирский, В.В. Михайличенко, В.Е. Заезжалкин. – СПб., 2003. – 224 с.

Структура циклу. Цикл складається із двох тематичних блоків: «Безплідний шлюб», «Планування сім'ї». У першому блоці розглядаються як базові аспекти обстеження при безплідному шлюбі, так і сучасні досягнення в лікуванні безплідного шлюбу. Матеріал цієї теми структурований за напрямками: «Організаційні, правові та медичні аспекти безплідного шлюбу», «Особливості ведення та обстеження пацієнтів із безпліддям», «Діагностика подружнього безпліддя», «Сучасні технології в лікуванні безпліддя». Другий тематичний блок містить теоретичні відомості і передбачає засвоєння практичних навичок за темами: «Види контрацепції», «Чоловіче непліддя», «Діагностика чоловічого непліддя», «Патологія чоловічої репродуктивної системи, що призводить до непліддя», «Лікування та профілактика чоловічого непліддя».

Формами організації навчального процесу під час тематичного циклу є курс лекцій, практичні та семінарські заняття, а також самостійна робота курсантів із підготовки рефератів щодо сучасних аспектів планування сім'ї.

Перевірка теоретичних знань курсантів здійснюється під час семінарських занять і передбачає подальший контроль ефективності опанування практичних навичок на практичних заняттях. Для визначення рівня теоретичної та практичної підготовки наприкінці першого та другого тематичного блоків здійснюється заключний тестовий контроль та іспит у формі співбесіди із завідувачем кафедри та куратором циклу за головними питаннями циклу тематичного удосконалення.

Курсантам, які виконали навчальний план та успішно склали іспит (з контрольним тестуванням), видається посвідчення встановленого зразка та сертифікат.

Отже, сьогодні питання про необхідність створення циклу тематичного удосконалення з питань репродуктивного здоров'я та планування сім'ї є актуальним, даючи можливість і зумовлюючи потребу в напрацюванні єдиних підходів до організації допомоги цій категорії пацієнтів.

Висновки

1. Упровадження та використання новітніх медичних технологій у повсякденній медичній практиці потребує створення відповідних циклів тематичного удосконалення лікарів, що дають змогу надавати медичну допомогу на рівні світових стандартів якості.

2. Викладання циклу тематичного удосконалення «Безплідний шлюб. Планування сім'ї» є актуальним і необхідним, сприяє якісній підготовці сучасних висококваліфікованих фахівців на рівні світових стандартів якості та дає змогу створити єдині підходи до організації висококваліфікованої медичної допомоги пацієнтам із патологією органів репродуктивної системи.

3. Мирский В.Е. Медико-социальная оценка репродуктивного здоровья мальчиков и научное обоснование организационных форм его улучшения : дис. на соискание ученой степени д.мед.н. / В.Е. Мирский. – СПб., 2005. – 436 с.
4. Тиктинский О.Л. Андрология / О.Л. Тиктинский, В.В. Михайличенко. – СПб.: МедиаПресс, 1999. – 446 с.
5. Raum E. Infection of human monocyte-derived macrophages with Chlamydia trachomatis induces apoptosis of T-cells: a potential

- mechanism for persistent infection / E. Raum, H. Zeidler // *Infect. Immun.* – 2000. – Vol. 68. – P. 6704–6711.
6. Taylor-Robinson D. Genital mycoplasma infections / D. Taylor-Robinson, P.M. Furr // *Wien. Klin. Wochenschr.* – 1997. – Vol. 109. – № 14–15. – P. 578–583.
  7. World Health Organization. An overview of selected curable sexually transmitted diseases // *Global program on AIDS.* – World Health Organization – Geneva. – 1995. – P. 2–27.
- References**
1. *Prohramma tsykladu tematychnoho udoskonalennia «Besplidnyi shlub. Planuvannia simi» dlia likariv za napriamom pidhotovky 1201 Medytsyna (2012) [The program of the cycle of thematic improvement «Infertile marriage. Family planning» for doctors in the direction of training 1201 Medicine].* Kyiv [in Ukrainian].
  2. Mirskij, V. E., Mikhailichenko, V. V. & Zaezhalkin, V. Ye. (2003) *Dietskaia i podrostkovaia andrologia [Children's and teenager's Andrology].* Saint-Petersburg [in Russian].
  3. Myrskiy, V. E. (2005) *Miediko-sotsialnaia otsenka reproduktyvnoho zdorovia malchikov i nauchnoie obosnovanie orhanizatsionnykh form ieho uluchshenia [Medico-social assessment of the reproductive health of boys and scientific substantiation of his enhancing organizational forms]. Doctor's thesis.* Saint-Petersburg [in Russian].
  4. Tiktynskij, O. L. & Mihailichenko, V. V. (1999) *Andrologiya [Andrology]* Saint-Petersburg [in Russian].
  5. Raum, E. & Zeidler, H. (2000) Infection of human monocyte-derived macrophages with *Chlamydia trachomatis* induces apoptosis of T-cells: a potential mechanism for persistent infection. *Infect. Immun.* 68, 6704–6711.
  6. Taylor-Robinson, D. & Furr, P.M. (1997) Genital mycoplasma infections. *Wien. Klin. Wochenschr.* 109(14–15), 578–583.
  7. World Health Organization. (1995) An overview of selected curable sexually transmitted diseases. *Global program on AIDS.* – World Health Organizationю – Geneva, 2–27.

Відомості про автора:

Нікіфоров О.А., к. мед. н., доцент каф. акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО, Запорізький державний медичний університет, E-mail: zocrf@mail.ru.

Поступила в редакцію 10.03.2014 г.